

ส่วนที่ 1

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ One Tambon One Product (OTOP)

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ One Tambon One Product (OTOP) เป็นโครงการที่มุ่งหวังให้คนในชุมชน ได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ให้มีคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า “ก.อนตผ.” และกำหนดให้ ก.อนตผ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทการดำเนินงาน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบล รวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.1 แนวคิด OTOP

“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างความเข้มแข็ง “แก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากหมู่บ้านหรือตำบล โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ (Product) มีกิจกรรมคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางด้านการผลิตให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและความต้องการของตลาดสากล โดยที่พลังงาน (Energy) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และความปรารถนา (Desire) ที่จะใช้ทรัพยากรที่หาพบในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อที่จะเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และนำไปสู่เป้าหมาย ของการกินดี อยู่ดี คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน แสวงหารากฐานที่สำคัญของประเทศ และยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนรุ่นต่อไป และวางรากฐานที่สำคัญของประเทศและสังคมไทย

นอกจากนี้ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้าน มีผลิตภัณฑ์ (หลัก) 1 ประเภท เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน เกิดการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง นับเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่อาศัยหมู่บ้าน เป็นหน่วยพัฒนา (Unit of Development)

ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิด รวมถึงการบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ ที่มีคุณภาพมีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก

1.2 หลักการพื้นฐาน 3 ประการ

1.2.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวัฒนธรรมและมีจุดเด่นเฉพาะ เป็นที่ยอมรับของตลาดภายในประเทศ และตลาดโลก

1.2.2 พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity) ต้องมีการระดมความคิด ในการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่จะช่วยกันทำได้ โดยคำนึงถึงการรื้อฟื้นวัฒนธรรม ประเพณีในแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องเหมาะสมไม่ซ้ำแบบกันและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่บ้านหรือตำบล

1.2.3 การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) การสร้างบุคคลที่มีความคิด กว้างไกลมีความรู้ ความสามารถให้เกิดขึ้นในสังคม มีการวางแผนการตลาด มุ่งเน้นการผลิตและบริการ โดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นหลัก

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน
- 1.3.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนให้สามารถคิดเอง ทำเองในการพัฒนาท้องถิ่น
- 1.3.3 ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 1.3.4 ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- 1.3.5 ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมในท้องถิ่น

1.4 กลไกการขับเคลื่อน OTOP

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

คำสั่งคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ ที่ 2/2559 เรื่องแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการในคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน 8 คณะ

1.4.1 คณะอนุกรรมการบริหาร องค์ประกอบ

1) รองนายกรัฐมนตรี (ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย)	ประธานอนุกรรมการ
2) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานอนุกรรมการ
3) ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	อนุกรรมการ
4) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมการผลิต	อนุกรรมการ

5) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมการตลาด	อนุกรรมการ
6) ประธานอนุกรรมการมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์	อนุกรรมการ
7) ประธานอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับภูมิภาค	อนุกรรมการ
8) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
9) อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
10) อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการ
11) อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการสำนักงานประสานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	อนุกรรมการ
13) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการและเลขานุการ
14) ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- 1) นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ซึ่ง กอ.นตผ. เห็นชอบเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และประสานการดำเนินงาน
- 2) ประสานการบูรณาการแผนงานและงบประมาณของส่วนราชการต่างๆและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะอนุกรรมการที่แต่งตั้งโดย กอ.นตผ. เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) พัฒนาระบบฐานข้อมูล และประสานระบบข้อมูลและสารสนเทศกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการที่เกี่ยวข้อง
- 4) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนโครงการแผนงานและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 5) ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านวิชาการ ด้านเทคนิค ด้านการตลาด และแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ
- 6) ประสานงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เสนอต่อ กอ.นตผ. ทราบ
- 7) แต่งตั้งอนุกรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยเลขานุการ ได้ตามที่เห็นสมควร
- 8) เชิญผู้แทนส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือให้ข้อมูลตามที่เห็นสมควร
- 9) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 10) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ กอ.นตผ. มอบหมาย

1.4.2 คณะอนุกรรมการส่งเสริมการผลิต องค์กรประกอบ

- 1) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานอนุกรรมการ
- 2) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย(ที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย) รองประธานอนุกรรมการ
- 3) รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ที่ปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย) อนุกรรมการ
- 4) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (ที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย) อนุกรรมการ
- 5) กรรมการผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อนุกรรมการ

6) กรรมการผู้จัดการธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
7) ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน	อนุกรรมการ
8) อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	อนุกรรมการ
9) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
10) อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
11) ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อนุกรรมการ
12) อธิบดีกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	อนุกรรมการ
13) ผู้อำนวยการสำนักงานประสานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	อนุกรรมการ
14) อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
15) ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ (ที่อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์มอบหมาย)	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- 1) นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ซึ่ง กอ.นตผ. เห็นชอบไปดำเนินการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการส่งเสริมการผลิตและกระบวนการผลิตตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 2) สนับสนุน และส่งเสริม รวมทั้งการดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการพัฒนารูปแบบและคุณภาพผลิตภัณฑ์ โดยยกระดับกระบวนการและเทคนิคในการผลิตให้ได้มาตรฐาน
- 3) สนับสนุน และดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การพัฒนาคุณภาพและปัจจัยการผลิต โครงสร้างพื้นฐานการผลิต ส่งเสริมการตลาดใช้ปัจจัย และวัตถุดิบในการผลิตที่นำเข้าจากต่างประเทศ และผลักดันการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์
- 4) ประสานงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนการส่งเสริมการผลิตและกระบวนการผลิต และรายงานให้ กอ.นตผ. ทราบทุกระยะ
- 5) แต่งตั้งอนุกรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยเลขานุการ ได้ตามที่เห็นสมควร
- 6) เชิญผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือให้ข้อมูลได้ตามที่เห็นสมควร
- 7) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ กอ.นตผ. มอบหมาย

1.4.3 คณะอนุกรรมการส่งเสริมการตลาด องค์ประกอบ

1) ปลัดกระทรวงพาณิชย์	ประธานอนุกรรมการ
2) รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ที่ปลัดกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย)	รองประธาน อนุกรรมการ
3) รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา(ที่ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มอบหมาย)	อนุกรรมการ
4) รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย)	อนุกรรมการ
5) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	อนุกรรมการ
6) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
7) อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ

8) ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
9) กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)	อนุกรรมการ
10) กรรมการผู้อำนวยการใหญ่บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน)	อนุกรรมการ
11) ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการสำนักงานประสานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	อนุกรรมการ
13) อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	อนุกรรมการและเลขาธิการ
14) ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (ที่อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมอบหมาย)	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขาธิการ

อำนาจหน้าที่

- 1) นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ซึ่ง กอ.นตผ. เห็นชอบเป็นแนวทางดำเนินการและกำหนดแผนการบริหารจัดการด้านการตลาด และจัดลำดับความสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่จะออกสู่ตลาด
- 2) กำหนดนโยบาย ทิศทางการบูรณาการด้านการตลาดทุกระดับ แผนและวิธีดำเนินการส่งเสริมการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ
- 3) กำหนดแผนการกระจายสินค้า และพิจารณาความเหมาะสมของ สถานที่ (OUTLET) ทั้งภายในและต่างประเทศ
- 4) ส่งเสริมคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และแปลงทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นทุนให้กับสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 5) แต่งตั้งอนุกรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยเลขาธิการ ได้ตามที่ได้เห็นสมควร
- 6) ติดตาม ประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานให้ กอ.นตผ.ทราบทุกระยะ
- 7) เชิญผู้แทนส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือให้ข้อมูลได้ตามที่เห็นสมควร
- 8) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 9) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่ กอ.นตผ. มอบหมาย

1.4.4 คณะอนุกรรมการมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบ

1) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	ประธานอนุกรรมการ
2) รองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ที่ปลัดกระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมอบหมาย)	รองประธาน อนุกรรมการ
3) รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี(ที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย)	อนุกรรมการ
4) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
5) อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา	อนุกรรมการ
6) อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
7) อธิบดีกรมสรรพสามิต	อนุกรรมการ
8) เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
9) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ
10) เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	อนุกรรมการ
11) ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อนุกรรมการ
13) อธิบดีกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	อนุกรรมการ

2) จัดทำแผนงานและกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามโครงการ
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

3) แก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินการ และบูรณาการแผนงาน/งบประมาณของส่วน
ราชการที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน เพื่อสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

4) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการแนวคิด ปรัชญา
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

5) ประสานงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ นตผ. จังหวัด และ นตผ.
อำเภอ/กิ่งอำเภอ และรายงานต่อ กอ.นตผ. ทราบทุกระยะ

6) แต่งตั้งอนุกรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยเลขานุการ ได้ตามที่เห็นสมควร

7) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

8) เชิญผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือให้ข้อมูลได้ตามที่
เห็นสมควร

9) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ กอ.นตผ. มอบหมาย

1.4.6 คณะอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับจังหวัด องค์ประกอบ

1) ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานอนุกรรมการ
2) รองผู้ว่าราชการจังหวัด	รองประธานอนุกรรมการ
3) ปลัดจังหวัด	อนุกรรมการ
4) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	อนุกรรมการ
5) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	อนุกรรมการ
6) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	อนุกรรมการ
7) อุตสาหกรรมจังหวัด	อนุกรรมการ
8) พาณิชย์จังหวัด	อนุกรรมการ
9) ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด	อนุกรรมการ
10) วัฒนธรรมจังหวัด	อนุกรรมการ
11) ผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนไม่เกิน ๕ คน ที่ประธานอนุกรรมการแต่งตั้ง	อนุกรรมการ
12) ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน ๕ คน ที่ประธานอนุกรรมการแต่งตั้ง	อนุกรรมการ
13) พัฒนาการจังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ
14) หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
15) เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัด	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1) นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ซึ่ง กอ.นตผ. เห็นชอบ เป็นแนวทางใน
การดำเนินการ คัดเลือก ตรวจสอบและกลั่นกรองผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลเสนอต่อคณะอนุกรรมการ นตผ. ระดับ
ภูมิภาค

2) จัดทำแผนงาน และกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามโครงการ
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

3) แก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินการ และบูรณาการแผนงาน/งบประมาณของ
ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน เพื่อสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

- 4) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการแนวคิด ปรัชญา หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
- 5) จัดทำระบบฐานข้อมูลเครือข่ายของผู้ผลิตและประเภทผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ให้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายกันได้ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
- 6) เป็นศูนย์กลางประสานงานในการสนับสนุนและส่งเสริมโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 7) ประสานงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน จังหวัดและรายงานต่อคณะอนุกรรมการ นตผ. ระดับภูมิภาค กอ.นตผ. ทราบทุกระยะ
- 8) เชิญผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือให้ข้อมูลได้ตามที่ เห็นสมควร
- 9) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ กอ.นตผ. มอบหมาย

1.4.7 คณะอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับอำเภอ องค์ประกอบ

1) นายอำเภอ	ประธานอนุกรรมการ
2) ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนา	รองประธานอนุกรรมการ
3) เกษตรอำเภอ	อนุกรรมการ
4) สาธารณสุขอำเภอ	อนุกรรมการ
5) ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ	อนุกรรมการ
6) ผู้แทนองค์กรเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน ๕ คน ที่ประธานอนุกรรมการแต่งตั้ง	อนุกรรมการ
7) พัฒนาการอำเภอ	อนุกรรมการและเลขานุการ
8) ผู้แทนพัฒนาการอำเภอ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
9) ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- 1) นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ซึ่ง กอ.นตผ. เห็นชอบ เป็นแนวทาง ในการดำเนินการ คัดเลือก ตรวจสอบและกลั่นกรองผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลเสนอต่อ คณะอนุกรรมการ นตผ.ระดับจังหวัด
- 2) จัดทำแผนงาน และกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 3) แก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินการ และบูรณาการแผนงาน/งบประมาณของส่วน ราชการที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน เพื่อสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- 4) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการแนวคิด ปรัชญา หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
- 5) ส่งเสริมการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และธุรกิจตลาดในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ และเชื่อมโยงในระดับจังหวัด/ภาค
- 6) จัดทำลำดับความสำคัญของผลิตภัณฑ์และคัดเลือกผลิตภัณฑ์ดีเด่นของจังหวัด และจัดส่งบัญชีผลิตภัณฑ์ให้จังหวัด และ กอ.นตผ. พิจารณา
- 7) จัดทำระบบฐานข้อมูลเครือข่ายของผู้ผลิตและประเภทผลิตภัณฑ์ของอำเภอ/ กิ่งอำเภอ ให้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายกันได้ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

8) เป็นศูนย์กลางประสานงานในการสนับสนุนและส่งเสริมโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในอำเภอ/กิ่งอำเภอ

9) ประสานงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน อำเภอ/กิ่งอำเภอ และรายงานต่อจังหวัด ระดับภูมิภาค กอ.นตผ. ทราบทุกระยะ

10) เชิญผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือให้ข้อมูลได้ตามที่ เห็นสมควร

11) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ กอ.นตผ. มอบหมาย

1.4.8 คณะอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรุงเทพมหานคร องค์ประกอบ

1) รองปลัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
2) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร	รองประธาน
3) รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
4) ผู้แทนสำนักงานเขต	อนุกรรมการ
5) ผู้อำนวยการกองการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
6) ผู้แทนสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา	อนุกรรมการ
7) ผู้แทนผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน	อนุกรรมการ
8) หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน กองการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
9) หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กองการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
10) หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมเกษตรกรรม กองส่งเสริมอาชีพ	อนุกรรมการ
11) หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมอาชีพ	อนุกรรมการและเลขานุการ
13) หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กองส่งเสริมอาชีพ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
14) นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ กรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
15) นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการตามแนวทางและแผนงานที่กำหนดอย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

2) ดำเนินการคัดเลือก ตรวจสอบ กลั่นกรองผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบล ตามกรอบ หลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับภูมิภาคและจังหวัดกำหนด

3) จัดทำแผนงานและกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในชุมชน เสนอต่อคณะอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับภูมิภาคและจังหวัด เพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบ

4) แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนงานและ กิจกรรมที่กำหนดไว้บรรลุผลตามเป้าหมายและรายงานประเด็นต่อ กอ.นตผ. เพื่อพิจารณาหาแนวทาง แก้ไขปัญหาร่วมกัน

5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางและแผนงานที่กำหนด พร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับภูมิภาคและจังหวัด เป็นระยะ

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใด ตามที่ กอ.นตผ. และคณะกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับภูมิภาคและจังหวัด กำหนด

1.5 ตราสัญลักษณ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ตราสัญลักษณ์การดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในการเริ่มต้นการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ในปี พ.ศ. 2544 คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ.นตผ) ใช้ตราสัญลักษณ์ธงชาติไทยบนปลาตะเพียน ดังรูป

คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ.นตผ) เห็นชอบให้กำหนดตราสัญลักษณ์โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยใช้ตราที่มีคำว่า "OTOP" แทนตราที่มีรูปปลาตะเพียน

1.6 การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ปี พ.ศ. 2544 การจัดกลไกบริหารและบูรณาการการทำงาน (Ministerial Integration)

ส่วนราชการได้บูรณาการในการทำงานร่วมกัน กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน/การส่งเสริม เครือข่ายผู้ผลิต OTOP ส่งเสริมกระบวนการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการตลาด ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2545 การค้นหาผลิตภัณฑ์หลัก (In Search of OTOP)

คัดเลือกผลิตภัณฑ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นทะเบียนเป็น OTOP ด้วยกระบวนการ จัดประชาคมตำบลทั่วประเทศ จำนวน 80,000 ผลิตภัณฑ์

ปี พ.ศ. 2546 การคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion : OPC)

ดำเนินการการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion : OPC) เพื่อจัดระดับ ผลิตภัณฑ์ OTOP (Product Level) แบ่งเป็นระดับ 1 – 5 ดาว และส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้ มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดงาน OTOP CITY เป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2547 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (Quality & Standard)

ส่งเสริมและสนับสนุนให้สินค้า OTOP ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) มอก. อย. ฮาลาล ฯลฯ ดำเนินโครงการ Smart OTOP เพิ่มศักยภาพขีดความสามารถของผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 35,179 ราย ดำเนินการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 35,179 ราย และดำเนินการคัดสรรสุดยอด OTOP ไทย ระดับ 1-5 ดาว จำนวน 26,497 ผลิตภัณฑ์

ปี พ.ศ. 2548 การส่งเสริมด้านการตลาด (Marketing)

การพัฒนาสินค้าจากท้องถิ่นสู่สากล เป็นไปตามยุทธศาสตร์ “Local Links Global Reaches” เน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบคู่กับช่องทางการกระจายสินค้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ที่ได้จัดงาน OTOP CITY เป็นครั้งแรกจัดจำหน่ายสินค้าระดับ 3- 5 ดาว สำหรับตลาดต่างประเทศมีการคัดสินค้า OTOP ระดับ Premium ไปจัดแสดงและจำหน่าย ส่งผลให้ชาวต่างประเทศนิยมสินค้า OTOP และมีหลายประเทศที่เข้ามาศึกษาดูงาน OTOP ของประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2549 การคัดสรร OTOP โดดเด่น (In Search of Excellent OTOP)

เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด สร้างจุดขาย จุดแตกต่างที่ชัดเจนเพื่อเป้าหมายในการพัฒนา และสนับสนุนด้านต่าง ๆ ตามโครงการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์เด่นจังหวัด (Provincial Star OTOP : PSO) จำนวน 187 ผลิตภัณฑ์ การจัดประกวดหมู่บ้าน OTOP Village Champion : OVC จำนวน 80 หมู่บ้าน ซึ่งการดำเนินงานหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ตลอดจนการลงทะเบียน OTOP จำนวน 37,840 ราย และคัดสรรสุดยอด OTOP ไทย ระดับ 1- 5 ดาว จำนวน 14,570 ผลิตภัณฑ์

ปี พ.ศ. 2550 พัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge-base OTOP: KBO)

การเชื่อมโยงองค์ความรู้ในท้องถิ่นและองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาในการนำภูมิปัญญาเพื่อพัฒนา OTOP ของชุมชนภายใต้การเสริมสร้างความรู้ทักษะ พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ OTOP ที่โดดเด่นให้มีคุณภาพมาตรฐานพร้อมออกสู่ตลาดภายนอกและตลาดสากลได้ โดยผลิตภัณฑ์ยังคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างเด่นชัด เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนในชุมชนขับเคลื่อน OTOP สู่อุตสาหกรรมและยั่งยืนในรูปแบบของเครือข่ายองค์ความรู้ หรือ Knowledge – Based OTOP : KBO ดำเนินการในระดับจังหวัด จำนวน 75 เครือข่าย

ปี พ.ศ. 2551 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ (Entrepreneur Promotion)

เสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยมีการจัดทำแผนธุรกิจที่ได้มาตรฐาน มุ่งสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ รวมทั้งมีการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 31,789 ราย และคัดสรรสุดยอด OTOP ไทย ระดับ 1- 5 ดาว จำนวน 11,534 ผลิตภัณฑ์

ปี พ.ศ. 2552 การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

มีการบูรณาการส่งเสริม OTOP เดิมเน้น product เปลี่ยนเป็นดำเนินการในเชิงบูรณาการ และทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคง ผ่านการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

ปี พ.ศ. 2553 การพัฒนาเครือข่าย OTOP

สนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่าย OTOP เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ด้วยการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการได้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และเป็นช่องทางส่งเสริมให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการอนุรักษ์องค์ความรู้ที่ได้รับการสั่งสมให้ดำรงอยู่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง คณะกรรมการเครือข่าย OTOP มี 4 ระดับ คือ คณะกรรมการเครือข่าย OTOP ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

ปี พ.ศ. 2554 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

เพิ่มประสิทธิภาพกลุ่มอาชีพด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการจัดการทุน เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge-Based OTOP : KBO) พัฒนาเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มประสิทธิภาพคณะกรรมการเครือข่าย OTOP ระดับจังหวัด พัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว

ปี พ.ศ. 2555-2556 การส่งเสริมการพาณิชย์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ AEC

สืบสานตำนานผ้าไทยสู่คนรุ่นใหม่ สืบสาน OTOP สู่สากล (ประชาคมอาเซียน อนุภูมิภาค) มาเลเซีย กัมพูชา จีน พม่า เวียดนาม ลาว สิงคโปร์ เสริมสร้างผู้นำธุรกิจ OTOP ส่งเสริมการตลาดเชิงรุก OTOP Delivery , OTOP to Department Store , จำหน่ายสินค้า OTOP ผ่านสื่อโทรทัศน์ พัฒนาผู้ผลิตผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด การจัดทำแผนธุรกิจ (Business plan) และการบริหารเครือข่ายในเชิงธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ การจัดงาน ศิลปอาชีพประทีปไทย OTOP ก้าวไกลด้วยพระบารมี ส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP แห่งประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2557 – 2558 การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการตลาด

เพื่อประสิทธิภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ด้านการจัดทำแผนธุรกิจ , ด้านการผลิต , ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม OTOP สู่ AEC7 , ด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ (Quality Control : QC) , เสริมสร้างผู้นำธุรกิจ OTOP , พัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว พัฒนาเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น , บันทึกและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกระบวนการเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge-Based OTOP : KBO) สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา OTOP ระดับอำเภอ

ปี พ.ศ. 2559-2562 เปลี่ยนแนวทางการขับเคลื่อน OTOP 7 แนวทาง

การขยายฐานผู้ประกอบการแบบเชิงรุก (Proactive) การพัฒนา supply chain สู่ตลาด เช่น OTOP Trader ลักษณะพี่ช่วยน้อง การขยายฐานเครือข่ายผู้ร่วมขับเคลื่อน และเพิ่มความชัดเจนในหน่วยงานหลัก จัดกลุ่มผู้ประกอบการที่มีศักยภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาได้แม่นยำยิ่งขึ้น เพิ่มกลุ่มมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP เพิ่มช่องทางการตลาด การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบิน ส่งเสริมผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ด้านการจำหน่ายสินค้า Online , OTOP Senior พัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

1.7 ประเภทผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

17.1 กลุ่มผู้ผลิตชุมชน หมายถึง ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ที่มีลักษณะเป็นกลุ่มคนที่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มภายในชุมชน ผลิตสินค้าที่แสดงความเป็นไทย หรือภูมิปัญญาไทย และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันผลิต รวมทั้ง

ร่วมกันบริหารจัดการ และร่วมรับผลประโยชน์ เช่น กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ ได้แก่ สมาคม สหกรณ์ มูลนิธิ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่เป็นกลุ่มภายในชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่แสดงความเป็นไทย หรือภูมิปัญญาไทย และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันผลิต รวมทั้งร่วมกันบริหารจัดการ และร่วมรับผลประโยชน์ เช่น กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ ได้แก่ สมาคม สหกรณ์ มูลนิธิ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตชุมชน ที่ไม่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ ได้แก่ กลุ่ม ชมรม เป็นต้น

17.2 ผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของรายเดียว หมายถึง ผู้ผลิต ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งในชุมชนที่ผลิตสินค้า ที่แสดงความเป็นไทย หรือ ภูมิปัญญาไทย และมีความเชื่อมโยงกับชุมชนในข้อใดข้อหนึ่ง ได้แก่ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิต หรือมีการจ้างแรงงานในชุมชน หรือมีการใช้วัตถุดิบในชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ หรือมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

1.7.3 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หมายถึง ผู้ผลิต / ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ได้แก่ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผลิตสินค้าที่แสดงความเป็นไทยหรือภูมิปัญญาไทยและมีความเชื่อมโยงกับชุมชนในข้อใดข้อหนึ่ง ได้แก่ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิต/จ้างแรงงานในชุมชน / ใช้วัตถุดิบในชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ โดยมีสินทรัพย์ลงทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท

1.8 ประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP

1.8.1 การจัดประเภทผลิตภัณฑ์ เมื่อปี พ.ศ. 2544 - 2548 จัดกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP ออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ประเภทอาหาร
- 2) ประเภทเครื่องตี
- 3) ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย
- 4) ประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง
- 5) ประเภทศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก
- 6) ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา

1.8.2 การจัดประเภทผลิตภัณฑ์ เมื่อปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา จัดกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP ออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1.8.2.1 อาหาร หมายถึง ผลผลิตทางการเกษตรและอาหารแปรรูป ซึ่งได้รับมาตรฐาน อย., GAP,GMP, HACCP, Qmark, มผช., มอก., มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, ฮาลาล และมีบรรจุภัณฑ์ เพื่อการจำหน่ายทั่วไป แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ผลิตผลทางการเกษตรที่ใช้บริโภคสด เช่น พืชผัก ผลไม้ เช่น มะม่วง สับปะรด ส้มเขียวหวาน มังคุด ส้มโอ กล้วย เป็นต้น กรณีพันธุ์ไม้ เช่น กิ่งพันธุ์มะม่วง กิ่งพันธุ์มะพร้าว ไม้ประดับ ฯลฯ ไม่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียนได้

2) ผลิตผลทางการเกษตรที่เป็นวัตถุดิบและผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้น เช่น น้ำผึ้ง ข้าวสาร ข้าวกล้อง ข้าวฮาง เป็นต้น เนื้อสัตว์แปรรูป เช่น เนื้อโคขุน เนื้อนกกระจอกเทศแช่แข็ง หมูแดดเดียว หมูยอ แหนม ไข่อั่ว ไข่กรอก ปลาอบรมควัน หอยจ๊อ เป็นต้น อาหารประมงแปรรูป เช่น ไข่กรอก

ปลา ปลาช่อนแดดเดียว ปลาสดแดดเดียว ส้มปลาตัว น้ำบูดู กะปิ กุ้งแห้ง น้ำปลา ปลาร้า เป็นต้น กรณีสัตว์ที่มีชีวิต เช่น ไก่ชน ปลากัด ไม่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียนได้ เพราะไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้น

3) อาหารแปรรูปถึงสำเร็จรูป/สำเร็จรูป เช่น ขนมเค้ก เฉาก้วย ขนมโมจิ เต้าส้อ กระจยาสาท กล้วยฉาบ กล้วยอบ มะขามปรงรส ทุเรียนทอด กาละแม กะหรี่ปั๊บ ขนมทองม้วน ข้าวเกรียบ ข้าวแต่น้ำ น้ำพริกเผาและน้ำพริกต่างๆ แจ่วบอง น้ำจิ้มสุกี้ น้ำปลาทหวาน ผักกาดดอง พริกไทย แคบหมู ไข่เค็ม กุนเชียง หมูทุบ หมูแผ่น เป็นต้น

- อาหารสำเร็จรูป หมายถึง อาหารที่ผ่านขั้นตอนการหุงต้ม หรือกระบวนการแปรรูปผลิตผลการเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อให้อาหารนั้นสามารถเก็บได้เป็นเวลานานพอสมควร โดยไม่เน่าเสีย และสามารถรับประทานได้ทันทีเมื่อต้องการ เช่น หมูแผ่น หมูหยอง น้ำพริกเผา น้ำจิ้มไก่ ซอสพริก น้ำจิ้มปลาซาบะ ปลาหมึก ปลาอบกรอบ ขนมอบกรอบ น้ำกะทิ ข้าวสุกบรรจุกระป๋อง ปลากระป๋อง

- อาหารถึงสำเร็จรูป ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๒๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้อาหารถึงสำเร็จรูป หมายถึง อาหารที่ผ่านกรรมวิธีและปรุงแต่งมาบ้างแล้ว เพียงแค่ผ่านกรรมวิธีอย่างง่าย ๆ ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ เช่น โดยการเติมน้ำร้อน หรือการต้มเพียงไม่กี่นาที ก็สามารถนำมารับประทานได้แล้ว อาหารถึงสำเร็จรูปสามารถแบ่งออกได้ ๔ ชนิด ดังนี้

ก๋วยเตี๋ยว ก๋วยจั๊บน้ำร้อน บะหมี่ เส้นหมี่ และวุ้นเส้นที่ปรุงแต่ง

ข้าวต้มและโจ๊กที่ปรุงแต่ง

แกงจืดและซุปร้อนเข้มข้น ชนิดก้อน ชนิดผง หรือ ชนิดแห้ง

แกง และ น้ำพริกแกงต่างๆ

“ต้องผ่านการแปรรูปมาแล้วเท่านั้น ไม่ใช่อาหารปรุงสด”

1.8.2.2 เครื่องดื่ม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ สุราแช่ สุรากลั่น สาโท อุ ไวน์ เหล้าขาว ๓๕-๔๐ ดีกรี เป็นต้น และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มประเภทพร้อมดื่ม ผลิตภัณฑ์ประเภทชงละลาย และผลิตภัณฑ์ประเภทชง เช่น น้ำผลไม้ น้ำสมุนไพร เครื่องดื่มร่งนก กาแฟคั่ว กาแฟปรุงสำเร็จ ชิงผงสำเร็จรูป มะตูมผง ชาใบหม่อน ชาจีน ชาสมุนไพร ชาชก น้ำเฉาก๊วย น้ำเต้าหู้นมสดนมข้าวกล้อง เป็นต้น

1.8.2.3 ผ้า เครื่องแต่งกาย หมายถึง ผ้าทอและผ้าถักจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์ รวมทั้งเสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกายที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกาย ทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและเพื่อความสวยงาม โดยจำแนกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

1) **ผ้า** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนที่ทำจากเส้นใย เส้นด้าย นำมาทอถักเป็นผืน มีผลผลิตเกิดจากโครงสร้างการทอหรือถักสำเร็จบนผืนผ้า ทำด้วยมือ หรือเครื่องจักร รวมถึงผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์ สิ่งทอ และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเป็นหลัก และมีวัสดุอื่นๆ เป็นองค์ประกอบผสม เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าบาติก ผ้าถุง ผ้าปักชาวเขา ผ้าคลุมผม หมวกกะปิเยาะ ผ้าพันคอ เสื้อผ้า สำเร็จรูปบุรุษ - สตรี เป็นต้น

2) **เครื่องแต่งกาย** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายที่ทำจากวัสดุทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย เช่น รองเท้า เข็มขัด กระเป๋าถือ เป็นต้น และเพื่อความสวยงาม เช่น สร้อย แหวน ต่างหู เข็มกลัด กำไล นาฬิกาข้อมือ เนกไท หมวกแฟชั่น เป็นต้น

1.8.2.4 ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีไว้ใช้หรือตกแต่งประดับในบ้าน สถานที่ต่างๆ เช่น เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องครัว เครื่องเรือน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอย หรือประดับตกแต่ง หรือให้เป็นของขวัญ เพื่อให้ผู้รับนำไปใช้สอยในบ้าน ตกแต่งบ้าน รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น และสินค้านั้นต้องไม่ผลิตโดยใช้เครื่องจักรเป็นหลักหรือใช้แรงงานคนเป็นส่วนเสริมหรือไม่ใช้แรงงานคน ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก แบ่งออกเป็น ๗ กลุ่ม

1) **ไม้** หมายถึง ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุที่ทำจากไม้เป็นหลัก เช่น ไม้แกะสลัก เฟอร์นิเจอร์ กล้องไม้ นาฬิกาไม้ตั้งโต๊ะ โคมไฟกะลามะพร้าว ของเล่นเด็ก เครื่องดนตรี ตู้พระธรรม เรือจำลอง แจกันไม้ กรงนก ไม้แขวนเสื้อ เป็นต้น

2) **จักสาน ถักสาน** หมายถึง ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุที่เป็นเส้นใยธรรมชาติ หรือวัสดุสังเคราะห์ใดๆ เช่น พลาสติก นำมาจักสาน หรือถักสาน ถักทอ เป็นรูปร่าง เช่น ตะกร้า กระจุตสาน เสื่อกก ที่รองจานทำจากเสื่อกก ที่ใส่ของทำจากพลาสติกสาน กระจาด กระบุง กระด้ง กระติบข้าว เข็มมัด เปลยวน โคมไฟผักตบชวา ไม้กวาด กระเช้าถ้าวลัย พรมเช็ดเท้า ผาซี หมวกสานไม้ไผ่ เป็นต้น

3) **ดอกไม้ประดิษฐ์/วัสดุจากเส้นใยธรรมชาติ** หมายถึง ดอกไม้ ต้นไม้ กล้วยไม้ ผลไม้ ที่ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ แต่ทำจากวัสดุต่างๆ เพื่อเลียนแบบธรรมชาติ หรือและผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุที่ทำจากกระดาษเป็นหลัก เช่น ถุงกระดาษ กล้องกระดาษ ต้นไม้ประดิษฐ์ ผลไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

4) **โลหะ** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกที่ทำจากโลหะต่างๆ เช่น เงิน ทองเหลือง ดีบุก แสตนเลส ทอง สังกะสี เป็นต้น เป็นส่วนประกอบหลัก เช่น ซ้อนส้อม มีด ผลิตภัณฑ์ภาชนะที่ใช้โลหะ ภาชนะที่ทำจากแสตนเลสทุบ ทองเหลืองทุบ พิวเตอร์ บรอนซ์ แกะสลักที่ใช้ตกแต่งสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

5) **เซรามิก/เครื่องปั้นดินเผา** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีการนำวัสดุประเภทดิน สินแร่ ไปขึ้นรูปและนำไปเผาด้วยความร้อนสูง เพื่อเป็นภาชนะ ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก เช่น เบญจรงค์ ถ้วยชาม ภาชนะกระเบื้อง เซรามิก โอ่ง อ่าง กระจกต่างๆ เป็นต้น

6) **เคหะสิ่งทอ** หมายถึง ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก ที่มีวัสดุทำจากผ้า มีการตัดเย็บ เช่น ชุดเครื่องนอน พรมเช็ดเท้า ผ้าปูโต๊ะ ถุงมือถักสำหรับการเกษตร เป็นต้น

7) **อื่นๆ** ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ใช้วัสดุอื่นใด นอกเหนือจาก ข้อ ๑-๖ เช่น ทำจากพลาสติก เรซิน แก้ว เทียน รูปวาด เปเปอร์มาเช่ กระจก ซีเมนต์ ต้นไม้มงคล ตู๊กตาจากดินไทย ผลไม้เผาตุ๊กกลีน พระพุทธรูป เป็นต้น

1.8.2.5 สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร หมายถึง ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร หรือมีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบอาจใช้ประโยชน์และอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ ยาจากสมุนไพร เครื่องสำอางสมุนไพร วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเช่น น้ำยาล้างจานสมุนไพร สมุนไพรไล่ยุงหรือกำจัดแมลง และรวมถึงผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ใช้ทางการเกษตร เช่น น้ำหมักชีวภาพ น้ำส้มควันไม้ เป็นต้น แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม

- 1) ยาจากสมุนไพร
- 2) เครื่องสำอางสมุนไพร
- 3) วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน